

Känd, okänd eller ökänd på nätet?

Christin Myrberger, barnmorska och onkologisjuksköterska, skrev sin magisteruppsats om hur Internet påverkar barnmorskerollen. Nedan sammanfattar Christin uppsatsen och den efterföljande debatten. Ladda ner och läs uppsatsen "Born Online" från www.myrberger.se/christin E-postadress christin@jordemor.net

I ena ringhörnan – de blivande föräldrarna. Uppvuxna med Internet som en självklarhet. Internet är så mycket mer än att bara använda e-post och betala räkningar. En outtömlig källa till information, kunskap och ett sätt att umgås med vänner och likasinnade. Medelåldern bland mödrarna är runt 30 år.

I andra ringhörnan - barnmorskekåren. Visst är vi datorvana; vi använder e-post och dokumenterar i datajournaler. Men de flesta av oss är inte uppvuxna med Internet och dess möjligheter sedan barnsben. Bara en femtedel av barnmorskekåren är under 40 år, närmare 70% är 45 år eller äldre.

Arenan är inte en plats för en kamp mellan föräldrar och oss barnmorskor, men väl ett utrymme för missförstånd och spänning. Olika synsätt och grad av Internetvana skapar en klyfta, en "digital divide", som behöver förstås, respekteras och hanteras.

Detta var utgångspunkten för min magisteruppsats som jag skrev under slutfasen av min barnmorskeutbildning. Ett högaktuellt och spännande ämne där det inte fanns så mycket skrivet tidigare. Jag tror att min uppsats och den enkätundersökning jag genomförde vid ett antal enheter i Stockholm har hjälpt till att belysa denna nya situation. Om man inte förstår en företeelse fullt ut, eller inte har tänkt dessa tankar tidigare, kan en viss oro naturligtvis förekomma.

Man kan lite förenklat säga att dagens föräldrar använder Internet på två sätt: Dels för att *söka information* och dels för att *beskriva sin egen graviditet och förlossning*. Bägge dessa aspekter påverkar oss barnmorskor, men på olika sätt.

Informationssökning

I dag finns all världens information tillgänglig, bara ett par knapptryckningar bort. Detta utnyttjas såklart av dagens blivande föräldrar. Paren söker information både från sajter som kan anses vara vetenskapliga men också på sajter som har en högre grad av åsikter, snarare än fakta.

Detta leder till att dagens blivande föräldrar är mer pålästa än tidigare, men också att många missuppfattningar tar form. Flera barnmorskor har i enkäten beskrivit att det finns en risk att de blivande föräldrarna inte kan sortera den information de inhämtar samt att det som i sig är rätt beskrivet leder till att man missförstår och kan tro att mycket ovanliga komplikationer är vanliga.

Det framgår också av enkäten att väldigt få barnmorskor aktivt besöker några av de sajter föräldrarna nämner som informationskälla.

Dokumentation av graviditet och förlossning

När ett barn föds är det väldigt vanligt att föräldrarna vill dokumentera hela eller delar av den allra första tiden. Kameror är vanliga, och har varit det länge, vid förlossningar i Sverige. Det som är relativt nytt är hur enkelt och självklart det är för många, speciellt yngre, att publicera bilder och filmer på Internet.

Att delge släkt och vänner den glada nyheten om ett nyfött barn görs allt oftare via Internet, med text och bild. Många av dagens föräldrar dokumenterar och berättar om sitt barns födelse för omvärlden via Internet. De bloggar och skriver dagbok på nätet, de använder Facebook och andra nätverk för att diskutera sina graviditeter, förlossningar och erfarenheter med varandra.

Lika självklart fotograferar, filmar och berättar man om allt på Internet. Många barnmorskor figurerar, ofta helt ovetande, med både namn, bild och på film. Den enkät jag använde som ett underlag för min magisteruppsats blev en ögonöppnare för många av de deltagande barnmorskorna som inte tänkt på att de kunde figurera ofrivilligt på Internet tidigare.

Många av barnmorskorna som besvarade enkäten var negativa till att föräldraparen dokumenterar sin förlossning på Internet. Ur fritextsvaren kan utläsas att många barnmorskor knyter detta till scenariot att själv ofrivilligt förekomma på Internet.

Jag tror att mycket kanske snarare handlar om reaktionen när man inser att ens namn eller bild finns på Internet. ”*Kan det vara farligt? Jag vill inte finnas där!*”. Denna oro tror jag finns bland många i Sverige, inte bara bland barnmorskor. Det är trots allt en stor del av svenskarna som inte provat Facebook utan främst betalar räkningar och mejlar via Internet. Jag blev själv kallsvettig den dagen jag blev visad vad som dyker upp om man Googlar på mitt namn. ”*Varför finns mitt namn på Internet? Hjälpl!*”

Jag har i efterhand förstått att jag under min barnmorskepraktik själv figurerat på en bild på Internet i samband med en förlossning. Till min egen förvåning upplevde jag inte detta så skrämmande som jag trott innan. Att arbeta med frågeställningarna runt ämnet har definitivt minskat min oro.

Notera att jag i min uppsats inte studerat närmare *vad* som skrivits om barnmorskor på Internet. I de allra flesta fall tycks barnmorskor omnämnas i positiva eller neutrala ordalag, men i den offentliga debatten lyfts ofta risken att bli uthängd på Internet fram. Rubriker som ”barnmorskor negativa till Internet” och ”barnmorskor rädda för att hängas ut på Internet” tycker jag är missvisande. Visst, det finns ett utbildningsbehov inom området, och barnmorskerollen är av olika skäl kanske ett av vårtyrkena som medför större risk eller möjlighet att bli omnämnd på Internet.

I barnmorskerollen, speciellt på en förlossningsavdelning, befinner man sig i en situation som inte sällan dokumenteras och på något sätt kommuniceras via Internet. Jag tycker att det är bra att detta nu lyfts fram bland barnmorskor, så att man både kan vänja sig vid tanken, ha en sansad diskussion och utarbeta riktlinjer om sådana anses behövas.

Blir barnmorskeyrket i framtiden mer publikt? Måste barnmorskekåren inse att detta kommer att vara en del av yrkesrollen? Detta är frågor som är högaktuella för vår yrkesgrupp idag, men som kanske inte uppmärksammats tidigare.

Baserat på resultatet i min studie avslutade jag min magisteruppsats med tre separata områden där jag ser ett behov av en insats:

1. **Policy på enheter** För att stötta personalen på respektive enhet är en väl kommunicerad policy ett stöd. Förmodligen är utarbetandet av policyn i samråd med personalen viktigare än policyn i sig själv. En policy är också ett stöd för föräldrarna i sitt beslut om vad de bör lägga ut på Internet. Man bör också notera att en policy förmodligen aldrig kan hindra föräldrar från att publicera sina berättelser på nätet. Policyarbetet bör kompletteras med en plan ”om jag hängs ut på Internet”, som en stödplan vid behov.
2. **Kvalitetssäkring och koordinerad rekommendation av sajter** I första hand för informativa sajter finns ett behov att kunna rekommendera sajter samt kvalitetsbedöma dem. En koordinerad ansats tvärs över de olika enheterna upplevs förmodligen positivt av föräldraparen och även för enskilda barnmorskor. Kan detta vara något för Barnmorskeförbundet att hantera?
3. **Nytt ämne på barnmorskeutbildningen** Att under barnmorskeutbildningen åtminstone ha en orientering av de olika möjligheter och risker Internet medför känns som en naturlig utveckling av kursplanen.

Känd, okänd eller ökänd? Att ”riskera att hamna på Internet” låter väldigt dramatiskt, men naturligtvis vill ingen bli ökänd. Frågan är hur länge vi har ett val mellan känd och okänd, och om valet ens är vårt. Det hela handlar om att förstå, respektera och hantera fenomenet Internet.

Här har ni alla unga barnmorskor världens möjlighet att informera och lära era äldre kollegor en del av den yngre generationens nätvanor!

Christin Myrberger, christin@jordemor.net – uppsatsen kan laddas ner från www.myrberger.se/christin